

Velkommen til Hæmatologisk Afdeling.

Denne vejledning skal give dig og dine pårørende viden om den medicinske kræftbehandling med Cyclofosfamid, Velcade® og Dexamethason og om hvordan behandlingen kan påvirke dig.

Behandlingen og dens virkning på dig og din sygdom

Behandlingen du er blevet tilbudt indeholder stoffet Cyclofosfamid, der er et kemostof, Velcade® (Bortezomib) der er en proteasomhæmmer samt Dexamethason (Prednisolon) der er et kunstigt binyrebarkhormon.

Cyklofosfamid, Velcade® og Dexamethason er en behandling, som i kombination bliver anvendt til myelomatose. Den virker ved at hæmme kræftcellernes vækst på forskellige måder og bremser nedbrydningen af knoglevævet. Behandlingens formål er at mindske de symptomer, som sygdommen giver dig. Ved at give alle tre stoffer samtidig opnås en bedre effekt.

Kemoterapi

Cyclofosfamid hæmmer kræftcellerne ved at krydsbinde arvematerialet, så cellens deling forhindres. Det angriber især de celler, der deler sig hurtigt, sådan som kræftceller gør.

Velcade® der er en såkaldt proteasomhæmmer, kan sammenlignes med kemoterapi, selvom den måde den forhindrer celledeling på er en anden. som Velcade® virker ved at hæmme et enzym, der er vigtigt for kræftcellens overlevelse.

Når enzymet hæmmes, kan kræftcellen ikke dele sig og går derfor til grunde.

Binyrebarkhormon

Dexamethason i store doser både bremser udviklingen af og nedbryder kræftceller. Det virker desuden kvalmestillende.

Udover behandling rettet mod sygdommen, vil du som led i behandlingen også modtage supplerende behandling. Den supplerende behandling, også kaldet understøttende behandling, skal afhjælpe nogle af de bivirkninger der kan opstå i forbindelse med behandlingen.

Behandlingsforløbet

Din behandling foregår dels i ambulatoriet og dels i dit hjem. Cyclofosfamid og Velcade® får du i ambulatoriet, mens du selv skal tage Dexamethason tabletter derhjemme.

Behandlingen gives i serier hvilket betyder, at du skal have behandling et bestemt antal dage efterfulgt af en pause. En serie varer 21 dage (3 uger) inklusiv pause. Herefter begynder du forfra på en ny serie. Du vil jævnligt få taget blodprøver for at se, hvordan behandlingen virker, og om du kan tåle den. Du kan få et overblik over en hel serie nedenfor.

Du skal vanligvis have 3-4 serier, men det afhænger dels af din sygdom og dels af hvordan du tåler behandlingen.

Din læge vil fortælle dig om dit konkrete behandlingsforløb og undervejs tage stilling til eventuelle ændringer.

En serie CyVelDex

Velcade® og Dexamethason	Dag 0 (21)	Dag 1	Dag 2	Dag 3	Dag 4	Dag 5	Dag 6	Dag 7	Dag 8	Dag 9	Dag 10	Dag 11	Dag 12	Dag 13-21 Pause
Blodprøver														
Infusion:														
Cyclofosfamid		X							X					
Indsprøjtning:														
Velcade®		X			X				X			X		
Tablet:														
Dexamethason		X	X		X	X			X	X		X	X	

Sådan gives behandlingen

Inden hver ny behandlingsserie skal du have taget blodprøver inden kl. 10.00. Lægen og sygeplejersken ser svaret på blodprøverne og ordinerer hele din behandlingsserie.

Når du møder Dag **1**, til den første behandling i en serie taler du med en læge.

Inden hver behandling Velcade® vil sygeplejersken spørge til dine bivirkninger og du får et bivirkningsark der skal udfyldes. Derefter får du kemoterapien.

Kemoterapi

Cyclofosfamid, der er blandet i sterile poser med saltvand på sygehusapoteket. Det bliver givet i en blodåre på Dag **1** og **8**. Det tager ca. 30 min for væsken at løbe ind i åren. Det kaldes en infusion. Når væsken er løbet ind fjerner sygeplejersken PVK'et. Velcade® kommer også fra sygehusapoteket. Det er blandet i en sprøjte. Det bliver givet som en indsprøjtning under huden på dag 1, 4, 8 og 11. Indsprøjtningen tager kun ganske få minutter.

Du får udleveret kvalmestillende og Dexamethason medicin når du møder Dag **1** til behandling i hver ny serie. Tabletterne til de øvrige dage får du med hjem og tager, som det fremgår af din medicinliste.

Binyrebarkhormon

Dexamethason gives som tablet, som du skal have samme dag, du får Velcade® og dagen efter. Dexamethason skal tages om morgenen, da medicinen kan medføre rastløshed og opstemthed de dage, den bliver givet. Du kan derfor få problemer med at sove, hvis du tager dexamethason senere på dagen. Tag gerne denne medicin sammen med morgenmaden.

Du får udleveret al den medicin, der er en del af din behandlingen også den understøttende medicin.

Supplerende behandling

For at mindske bivirkningerne ved behandlingen, får du som en fast del af behandlingen forskellige former for understøttende behandling.

Tablet Ondansetron (Zofran®) virker mod kvalme og opkastninger. De almindeligste bivirkninger er forstoppelse og hovedpine.

Tablet Domperidon (Domperidon®) virker også mod kvalme. Der er sjældent bivirkninger til dem, men der kan opstå døsighed og løs mave.

Tablet Allopurinol (Apurin®) forhindrer, at affaldsstoffer fra de ødelagte kræftceller ophobes i din krop. Disse affaldsstoffer kan skade nyrerne og kan give podagra/urinsur gigt. Allopurinol kan give hududslæt.

Du har en øget risiko for virusinfektioner, især helvedesild (Herpes Zoster) under behandlingen med Velcade®. Du skal derfor have en behandling med tabletter, der beskytter dig mod helvedesild (f.eks. Aciclovir). Tabletterne tages en til to gange i døgnet i hele behandlingsforløbet og indtil tre måneder efter afsluttet behandling.

Sygeplejersken vil instruere dig i hvordan du skal tage medicinen og du vil få udleveret en medicinliste.

Bivirkninger til behandlingen

Alle mennesker er forskellige og vil derfor reagere forskelligt på behandlingen. Bivirkninger er ikke-tilsigtede virkninger af medicin. Nogle bivirkninger er hyppige, men ikke alvorlige. Andre er sjældne, men kan være alvorlige.

Tal med lægen eller sygeplejersken, hvis du oplever bivirkninger. Afhængig af dine bivirkninger kan lægen, i samråd med dig, reducere dosis eller afbryde behandlingen.

Bivirkninger ved Cyclofosfamid, Velcade® og dexamethason beskrives i det efterfølgende.

Hvis du ønsker uddybende information, er du altid velkommen til at spørge personalet. Du kan også vælge selv at opsøge information om medicinen på internettet, f.eks. på www.medicin.dk eller www.indlaegsseddel.dk.

Infektion

Du vil have øget risiko for infektioner i perioder af din behandling. Denne risiko skyldes kemoterapiens virkning på de raske celler i knoglemarven. Virkningen medfører, at antallet af hvide blodlegemer (leukocytter) nedsættes. De hvide blodlegemer er vigtige i kroppens forsvar mod infektioner. Hvis du får et eller flere af de symptomer, der er nævnt nedenfor, skal du kontakte afdelingen. Lægen vurderer, om du skal indlægges og behandles.

Hvilke symptomer skal du især være opmærksom på:

- Temperatur over 38
- Almen utilpashed, svimmelhed og kulderystelser

Hvad kan du selv gøre for at undgå infektioner:

- Hold god håndhygiejne - vask hænder efter toiletbesøg og før måltider
- Drik rigelig væske for at undgå blærebetændelse
- Undgå kontakt med personer der hoster, er forkølede eller har feber

Blødning

Du kan have øget risiko for blødning i perioder af behandlingen. Det skyldes kemoterapiens virkning på de raske celler i knoglemarven, så antallet af blodplader, (trombocytter) bliver nedsat. Blodpladerne er med til at stoppe blødninger. Hvis du får et eller flere af de symptomer, der er nævnt nedenfor, skal du kontakte afdelingen. Du skal måske have transfusion med blodplader.

Hvilke symptomer skal du især være opmærksom på:

- Blødning fra næse, mund eller skede
- Blod i afføring eller urin
- Mange små røde prikker specielt på benene
- Mange blå mærker i huden

Hvad kan du selv gøre for at undgå blødning:

- Brug en blød tandbørste
- Brug elektrisk barbermaskine i stedet for barberblad
- Tag ikke tabletter mod gigtsmerter (Ibuprofen®, Todolac®) og medicin, der indeholder acetylsalicylsyre (Kodimagnyl®, Treo®), da de øger risikoen for blødninger og i øvrigt belaster nyrerne
- Undgå kraftig fysisk anstrengelse

Træthed

De fleste oplever træthed i forbindelse med sygdommen men også under kemoterapien. Du kan opleve en træthed, der ikke forsvinder trods hvile og en god nattesøvn.

Hvad kan du selv gøre for at afhjælpe træthed:

- Hold flere små hvilepauser i løbet af dagen
- Sørg for frisk luft og små gåture
- Sørg for let adspredelse i din hverdag
- Bed familie og venner om hjælp til praktiske gøremål

Ændret afføring

Du kan få forstoppelse eller tynd mave (diarre) efter en behandling med Velcade® og Cyclofosfamid

Hvis du får forstoppelse er det vigtigt, at du tager det afføringsmiddel, som du får anbefalet. Afføringsmidler købes på apoteket uden recept (f.eks. Magnesia®, Movichol®/Gangiden®, Laxoberal®).

Hvad kan du selv gøre for at holde maven i gang:

- Drik rigeligt væske, gerne 2-3 liter hver dag
- Hold dig i bevægelse, undgå sengeleje
- Spis fiberrigt mad f.eks. grøntsager, hvedeklid, tørrede frugter i form af svesker, abrikoser og rosiner eller hørfrø

En af årsagerne til diarre er, at slimhinderne i tarmen afstødes og tarmens evne til at opsuge væske bliver nedsat. Det kan derfor være nødvendigt at være indlagt i forbindelse med længerevarende diarre, så du kan få væske direkte i blodbanen. Det kan også være nødvendigt at give stoppende medicin.

Hvad kan du selv gøre ved let diarre:

- Drik rigeligt, fordi du mister væske
- Spis bananer, dåsefrugt, supper og sportsdrikke for at holde saltbalancen
- Gamle husråd som revet æble, havresuppe, hvidt brød, kartoffelmos og ris kan muligvis afhjælpe diarreen

Har du feber og diarre, skal du kontakte afdelingen, da du kan have en tarminfektion og behøver behandling.

Bivirkninger ved Cyclofosfamid

Kvalme og opkastning

Du kan opleve at få kvalme og opkastning. I forbindelse med din behandling får du forebyggende medicin mod kvalme (f.eks. tbl. Ondansetron og/eller tbl. Domperidon®). Tal med sygeplejersken eller lægen om din kvalme og opkast, da det kan være nødvendigt, at du får ekstra kvalmestillende medicin.

Hvad kan du selv gøre for at modvirke kvalme:

- Spis når du føler dig sulten
- Drik så meget som du kan
- Sid op, når du spiser

- Spis let mad såsom frugt, desserter, kiks og lignende
- Spis i øvrigt det du har lyst til
- Anret maden pænt, få eventuelt en anden til at anrette maden for dig

Hårtab

Cyclofosfamid kan medføre, at du taber håret enten helt eller delvist. Håret vokser næsten altid ud igen efter, at behandlingen er helt afsluttet. Håret kan få en anden struktur (f.eks. krøllet) eller farve efter behandlingen. Håret begynder først at falde af et par uger efter, at behandlingen er startet. Du kan få tilskud til paryk, tørklæde eller kasket, hvis du taber håret som følge af din behandling.

Nogle kan også få høfeberlignende symptomer, sår og blister i munden og metalsmag i forbindelse med Cyclofosfamid infusion.

Bivirkninger ved Velcade®

Velcade® kan påvirke nervespidserne, som giver føleforstyrrelser i form af prikken, stikken, sovende eller snurrende fornemmelser specielt i fingre og tæer. Nogle oplever tiltagende vanskeligheder med at knappe knapper, strikke, sy eller gå op og ned ad trapper.

Mænd kan opleve ændret følsomhed i penishovedet og rejsningsproblemer.

Kvinder kan opleve ændret følsomhed i skeden og ved klitoris.

Påvirkningen kan også medføre nervesmerter, som føles lynende og jagende.

Det kan være, at du pga. sygdommen eller tidligere behandling allerede har føleforstyrrelser eller nedsat kraft inden start på behandling med Velcade®. Generne kan da under behandlingen blive værre.

Det er vigtigt for det videre behandlingsforløb, at du informerer lægen om føleforstyrrelser og vanskeligheder med at udføre hverdagsopgaver. Tal også med

lægen eller sygeplejersken, hvis du har behov for smertestillende medicin

Bivirkninger ved Dexamethason

Bivirkningerne ved dexamethason afhænger meget af følgende:

- Hvor høj dosis af Dexamethason, du får
- Hvor længe du får Dexamethason

Jo højere dosis og i jo længere tid, jo større er risikoen for bivirkninger.

I det efterfølgende informeres du om de hyppigst forekommende bivirkninger ved Dexamethason, som du kan opleve i større eller mindre omfang.

Svie og ubehag i maven

Dexamethason kan give svie og ubehag øverst i maven. Du skal evt. have behandling, som dæmper mavesyren og forebygger disse problemer.

Sukkersyge

Dexamethason kan medføre stigning i blodsukkeret der kan udvikle sig til sukkersyge. Sukkersygen vil oftest forsvinde igen efter endt behandling. Hvis du pludselig begynder at blive mere tørstig end normalt og har hyppigere vandladning, skal du kontakte afdelingen, dette kan være tegn på sukkersyge.

Har du en erkendt sukkersyge, kan du opleve, at det er svært at kontrollere blodsukrene i de perioder, du får Dexamethason. Tal med lægen eller sygeplejersken om, hvad du selv kan gøre.

Opstemthed

Dexamethason er opkvikkende. Du kan føle dig humørmæssigt opstemt, rastløs, få mere energi, og du taler måske mere, end du plejer.

Hos nogle (men færre) kan medicinen medføre det modsatte, nemlig nedtrykthed og depression.

Øget appetit

Dexamethason øger appetitten hos mange patienter. Trangen til at spise kan blive ret stor og gøre, at du spiser noget eller meget mere, end du plejer.

Infektion/Temperatur

Dexamethason sænker legemstemperaturen 'kunstigt' i de dage, du får denne medicin. Vær derfor ekstra opmærksom på symptomer på infektion som f.eks. utilpashed, hoste eller kulderystelser de pågældende dage.

Ophør med Dexamethason

Nogle kan blive lidt utilpasse i dagene efter, at de er holdt op med dexamethason. Det kan f.eks. vise sig ved generel utilpashed, træthed, energiløshed, lettere nedtrykthed eller rysten på hænderne. Det er vigtigt, at du oplyser lægen eller sygeplejersken om de bivirkninger, du får i forbindelse med behandlingen, så vi kan forsøge at forebygge eller afhjælpe dem.

For at vi kan forebygge og behandle eventuelle bivirkninger, er det vigtigt, at du oplyser os, om de bivirkninger du får i forbindelse med behandlingen.

This image shows a full page of blank handwriting practice paper. It features 20 evenly spaced, horizontal black lines across the entire width of the page. The lines are thin and consistent in thickness, providing a guide for letter height and placement. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Kontakt ALTID afdelingen

Du skal altid kontakte afdelingen, hvis du oplever nedenstående problemer.

Du skal især være agtpågivende, hvis et problem opstår ret pludseligt og ikke tager af eller forsvinder af sig selv – hvis du oplever nogle gener, du ikke er vant til at have:

- Feber, 38°C eller derover
- Blødning, som ikke standser af sig selv
- Stærke smerter
- Synsforstyrrelser og stærk hovedpine
- Åndenød eller stakåndethed
- Smerter i brystet eller ved vejrtrækning
- Føleforstyrrelser eller sovende fornemmelser i tæer, fødder eller fingre
- Udslæt
- Forstoppelse igennem flere dage
- Diarré, som rækker ud over 1-2 dage
- Vedvarende opkastninger i mere end ca. 1-2 dage
- Hvis du har glemt at tage medicin, du får som behandling af din kræftsygdom
- Hvis du ikke er i stand til at tage din medicin, fx på grund af kvalme

Telefonnumre

Hæmatologisk Afdeling: 4732 4800, hverdage mellem 08-15

Hæmatologisk akuttelefon: 4732 4886, mellem 15 og 08

Med venlig hilsen
Personalet
Hæmatologisk Afdeling